

Lausunto Ikaalisten Tevaniemen tuulivoimapuiston osayleiskaavan luonnoksesta

Rakennus- ja ympäristölautakunta 10.03.2026 § 16
105/00.04.03/2022

Ikaalisten ympäristölautakunta pyytää lausuntoa Tevaniemen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaluonnoksesta. Tevaniemen Tuuli Oy suunnittelee 9 voimalan hanketta Ikaalisten Tevaniemen alueelle. Voimaloiden yhteisteho on 90 MW. Tavoitteena on laatia Alueidenkäyttölain 77 a § mukainen oikeusvaikutteinen yleiskaava, jota voidaan käyttää yleiskaavan mukaisten tuulivoimaloiden rakennusluvan myöntämisen perusteena.

Hankkeesta tehtiin ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA) vuonna 2022, jonka kanssa samaan aikaan tehtiin alueelle tuulivoimaosayleiskaava. Ikaalisten kaupunginvaltuusto hyväksyi kaavan 30.10.2023. Hyväksymispäätöksestä valitettiin hallinto-oikeuteen ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka kumosi hyväksymispäätöksen menettelytapavirheen vuoksi. Tästä syystä kaavaprosessi käynnistetään uudestaan ilman, että kaavan selvityksiin tehdään muutoksia.

Tevaniemen tuulivoimakaava-alueella on voimassa Pirkanmaan maakuntakaava 2040.

Osayleiskaava mahdollistaa 9 tuulivoimalan ja niihin liittyvien huoltoteiden ja keskijännitekaapeleiden (maakaapeli) rakentamisen. Kaavassa on esitetty voimaloiden enimmäiskorkeudeksi 280 metriä.

Kaava-alue sijaitsee noin 13 kilometriä Parkanon eteläpuolella. Etäisyys kaava-alueelta Parkanon kaupungin rajalle on noin 1,5 kilometriä. Vahojärven, Hankalammen ja Hankajärven pohjois- ja itärannoilla on asemakaavoitettuja alueita, joilla sijaitsee mm. vapaa-ajanasuntoja. Etäisyys lähimmälle näistä asemakaavoitetuista alueista on noin 5 kilometriä hankealueelta.

Kaavaselostuksen mukaan ”Tuulivoimalat näkyvät selvästi Vahojärven, Hankalammen ja Hankajärven järvien ja peltoaukean takaa noin 7–9-kilometrin etäisyydeltä. Voimalat ovat näistä kohdista selkeästi havaittavissa ja vaikutus järvien takana sijaitsevilla lomarakennusalueilla on kohtalainen.” Näin ollen olisi tarpeellista arvioida maisemavaikutukset tarkemmin esimerkiksi tekemällä havainnekuvan myös tältä alueelta.

Maakunnallisesti arvokas Alaskylän kulttuurimaisema-alue sijaitsee kaava-alueen lähialueella (etäisyys 0–5 km).

Näkyvyysanalyysin tulokset (kuva 3), kuva/aineisto on heikkolaatuinen. Kuvasta on vaikea saada selvää, mihin tuulivoimalat näkyvät.

Kaava-alueen länsipuolella pohjavesialueella sijaitsevan Leppäsjärventien pystygeometriaa on todennäköisesti parannettava pitkiä erikoiskuljetuksia varten. Tien parantamisessa maanpintaa leikataan. Leikkaukset eivät ulotu pohjaveden pinnan tasolle eikä niillä ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia pohjavesiin tai vedenottamoihin. Pohjavesialueella tehtävät toimenpiteet ja alueella liikkuminen työkoneilla lisäävät pohjaveden pilaantumisriskiä

(konerikot ym). Asia tulee huomioida ja suhtautua siihen riitävällä varovaisuudella. Pohjaveden puhdistamiseksi on erilaisia menetelmiä, mutta ne ovat työläitä ja kalliita.

Varjovälkeen vaikutukset

Puuston suojaava vaikutus on huomioitu häiritsevän välkkeen ehkäisyssä. Puuston hakkuut ovat lisääntyneet, jolloin puuston suojaava vaikutus voi hävitä suoritettujen hakkuun seurauksena. Onko asia huomioitu voimaloiden sijoittamisessa tai muuten varjovälkeen ehkäisevinä toimenpiteinä?

Tuulivoimaloiden sijoittelu tarkentuu myös vasta rakennuslupavaiheessa. Vaikuttamisen todellinen toteutuminen tulee arvioida kriittisesti näissä tilanteissa. Lisäksi huomoita herättää seikka, joka tuodaan esille aineiston allkupuolella, että hanke jo on kerran hyväksytty Ikaalisten kaupunginhallituksessa ja valituksen ja käsittelyssä olleen muotovirheen vuoksi hallinto-oikeus kumosi kaavan. Hanke käynnistetään uudelleen ilman, että kaavan selvityksiin tehdään muutoksia. Tevaniemen tuulivoimahankkeen välittömään läheisyyteen on suunnittelussa Luikesnevan-Susinevan tuulivoimahanke ja Horhalanperän tuulivoimahanke. Onko Tevaniemen hankesuunnittelussa voitu ottaa huomioon kaikki yhteisvaikutukset? Miten ajallisesti näiden hankkeiden valmistelu ja selvitykset ovat limittyneet toisiinsa?

Sähkösiirtoreitit SVEA ja SVEB kulkevat molemmat pohjavesialueen läpi. Sähkönsiirto on suunniteltu toteutettavan maakaapelina ja toteutussuunnittelu tehdään vaihtoehdon A pohjalta. Tähän liittyy riskejä pohjaveden pilaautumiselle mm.

- pohjavesialueella kaivaminen voi avata suojakerroksia ja lisätä haitta-aineiden kulkeutumisherkkyttä.
- Öljy- ja polttoainevuotoriski koneista. Työkoneet aiheuttavat riskin öljyvuoodoista, jotka voivat kulkeutua suoraan pohjaveteen. Työkoneiden käytöstä pohjavesialueilla on oltava erityisohjeet (mm. imeytysmatot, valumaesteet).
- Kaapelien materiaalit ja suojarakenteet. Käytettävien kaapelien tulee olla tiiviitä, korroosiolta suojattuja ja suunniteltuja pohjavesialuekäyttöön. Suojausputkien tai kaksinkertaisen kaapelisuojauksen käyttö voi olla tarpeen.
- Rakennusaikainen liikenne ja työkonekuormitus. Maaperän tiivistyminen voi muuttaa veden virtausreittejä. Työmaaliikennettä tulee minimoida ja ohjata erityisesti pohjavesialueella.

Pohjavesialueen läpi toteutettava maakaapelointi on mahdollinen, mutta edellyttää poikkeuksellisen huolellista suunnittelua ja riskienhallintaa. Suunnittelussa on ehdottomasti huomioitava ympäristönsuojelulain pilaamiskiellot, pohjavesialueiden luokitus ja hydrogeologiset erityispiirteet. Työvaiheiden aikainen turvallisuus, koneiden hallittu käyttö, kaapelien suojarakenteet ja jatkuva valvonta ovat keskeisiä haittojen ehkäisemiseksi. **Ensisijaisesti sähkösiirtoreitti tulee suunnitella siten siten, että pohjavesialue voidaan kiertää.**

Näkyvyysanalyysin tulokset (kuva 3), kuva/aineisto on heikkolaatuinen. Kuvasta on vaikea saada selvää, mihin tuulivoimalat näkyvät. Kaavaselostuksen kartta-aineisto on heikkolaatuista ja asiat on esitetty ylimalkaisesti. Kuvassa 10.16. on havainnekuva yöajan lentoestevaloista Ojajärven kohdalata. Tuulivoimaloiden rungot tulee varustaa lentoestevaloilla vähintään 52 m välein. Kuvassa ei näy näitä runkojen valoja ollenkaan. Asia vaikuttaa oleellisesti pimeällä tapahtuvaan näkymään maisemassa.

Kaava-alueen länsipuolella pohjavesialueella sijaitsevan Leppäsjärventien pystygeometriaa on todennäköisesti parannettava pitkiä erikoiskuljetuksia varten. Tien parantamisessa maanpintaa leikataan. Leikkaukset eivät ulotu pohjaveden pinnan tasolle eikä niillä ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia pohjavesiin tai vedenottamoihin. Pohjavesialueella tehtävät toimenpiteet ja alueella liikkuminen työkoneilla lisäävät pohjaveden pilaantumisriskiä (konerikot ym). Asia tulee huomioida ja suhtautua siihen riittävällä varovaisuudella. Pohjaveden puhdistamiseksi on erilaisia menetelmiä, mutta ne ovat työläitä ja kalliita.

Kaavaselostuksen (s 68) mukaan tuulivoimaloiden merkittävimmät ympäristövaikutukset liittyvät:

- 1) maisemaan: 20–30 km etäisyydellä voimalat voivat vielä erottua maisemassa
- 2) meluun: vaikutukset enintään n 2 km päähän tuulivoimapuistosta ja
- 3) pyörivän roottorin aiheuttamaan varjon vilkkumiseen (välke): vaikutukset enintään n 2 km päähän tuulivoimapuistosta.

Kaavaselostuksen sivulla 19 todetaan, että "lähimmät loma- ja asuinrakennukset sijaitsevat noin 1,5 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimalapaikoista ja alle kahden kilometrin etäisyydellä kaava-alueen rajasta sijaitsee 18 loma-asuntoa ja 28 vakituista asuntoa. Tuulivoimaloiden etäisyydestä asuinrakennuksiin ei ole säädetty laissa, mutta tuulienergiayhtiöt itse myöntävät voimaloilla olevan haitallisia ympäristövaikutuksia ainakin kahden kilometrin etäisyydelle. Tevaniemen tuuliteollisuusalueen kohdalla riittävän etäisyyden merkitys korostuu, koska osayleiskaava mahdollistaisi enintään 280 metrin korkuisten tuulivoimaloiden rakentamisen. Myös kaavaselostuksessa myönnetään, että vaikutuksia ihmisten elinoloihin ja viihtyisyyteen hankkeella voi olla 5 kilometrin etäisyydelle.

Oheisaineistona:

Lausuntopyyntö

Kaavakartta Tevaniemen osayleiskaava

Kaavaselostus

Oas Tevaniemi

Vastineet OAS lausuntoihin ja mielipiteisiin

Meluselvitys

Välkeselvitys

Havainnekuvat

Argeologisen inventoinnin päivitys

Viranomaisneuvottelu muistio

Valmistelija:

rakennustarkastaja Raisa Karinsalo p. 044 7865 651

Esittelijä:

Rakennustarkastaja Raisa Karinsalo

Päätösehdotus:

Parkanon rakennus- ja ympäristölautakunta suhtautuu uusiutuvaan energiaan myönteisesti, mutta osittain tunnistaa myös tuulivoimalahankkeiden markkinoiden kuumentumisen, jolloin erityisesti jokaisen tahon oikeusturvan toteutumiseksi selvitykset tulee tehdä huolellisesti ja jo kaavoitusvaiheessa riittävän tarkasti, jolloin jokaisella taholla on todellinen vaikutusmahdollisuus asiaan. Tevaniemen tuulivoimakaavan kaavakäsittely on jouduttu käynnistämään uudelleen aiemmassa käsittelyssä seuranneen muotovirheen vuoksi. Aineistossa todetaan, että selvityksiä ei kuitenkaan päivitetä, vaan kaavahanketta edistetään aiempien selvitysten pohjalta.

Parkanon rakennus- ja ympäristölautakunta edellyttää, että viimeistään kaavaehdotusvaiheessa aineistossa selvitetään aiempien selvitysten riittävyys/ajanmukaisuus ja Tevaniemen tuulivoimahankkeen ympäristön muuttumisen suhde. Tevaniemen tuulivoimahankkeen viereen on suunnitellulla kaksi muutakin tuulivoimahanketta, joten onko Tevaniemen tuulivoimahankkeen selvitysaineisto ajantasaista? Huomion arvoinen seikka on myös sähkösiirtoreittien sijoittuminen pohjavesialueelle ja sähkösiirron toteuttaminen maakaapelilla. Tämä lisää pohjaveden pilaantumisriskiä. Kaavaehdotuksessa tulee esittää yksilöitynä ne toimet, miten pilaantumisriskiä pienennetään. Parempi ratkaisu olisi kiertää pohjavesialue kokonaan tai toteuttaa ilmajohdolla.

Kuvassa 10.16. on havainnekuva yöajan lentoestevaloista Ojajärven kohdalta. Tuulivoimaloiden rungot tulee varustaa lentoestevaloilla vähintään 52 m välein. Kuvassa ei ole esitetty näitä runkojen valoja ollenkaan. Asia vaikuttaa oleellisesti pimeällä tapahtuvaan näkymään maisemassa. Kaavaehdotusvaiheen aineistoon pyydetään lisäämään havainnekuva tästä. Myös muita kartta-aineistoja voisi päivittää selkeämmiksi. Karttapohjat ovat niin pienellä ja niissä olevat tekstit pienikokoisia, että kartoista on vaikea saada selvää. Puuston suojaava vaikutus on huomioitu häiritsevän välkkeen ehkäisyssä. Puuston hakkuut ovat lisääntyneet, jolloin puuston suojaava vaikutus voi hävitä suoritettun hakkuun seurauksena. Välkevaikutuksen arvioinnin pitäisi aina perustua teoreettisen maksimitilanteen mallinnuksen tuloksiin. Tuulivoimaloiden tekninen käyttöikä on noin 30 vuotta, mutta ei voida olettaa, että puuston suojaava vaikutus häiritsevän välkkeen ehkäisyssä pysyisi samana ja kestäisi yhtä pitkään. Puusto voi hävitä paitsi hakkuiden myös myrskytuhojen ja kesien lämpimyyden edesauttamien kirjanpainajatuhojen vuoksi. Onko asia huomioitu voimaloiden sijoittamisessa tai muuten varjovälkeen ehkäisevinä toimenpiteinä?

Parkanon rakennus- ja ympäristölautakunta pyytää kaavanlaatijaa antamaan vastineen ja täydentämään aineistoa viimeistään kaavaehdotusvaiheessa edellä esiin tuotujen asioiden osalta.

Päätös

Hyväksyttiin yksimielisesti.